

Obesitasbehandling av äldre

introduktion

Joanna Uddén Hemmingsson
Överläkare / Med Dr
Capio St Görans sjukhus och Karolinska Institutet
Stockholm

Projektnamn/Datum

© Capio St Görans Sjukhus

Projektnamn/Datum

2

© Capio St Görans Sjukhus

Projektnamn/Datum

3

© Capio St Görans Sjukhus

Vad händer med kroppen då vi åldras?

- Matintaget minskar med ca 30% från 20 till 80åå
- Energiförbrukningen minskar
- Högsta vikten är vid ca 55-65åå, sedan viktstabilitet till 70-75åå, därefter viktreduktion
- Fettdepåerna ökar och muskelmassan minskar
Ex. En 80 kg man har 15% fett vid 20åå och 29% fett vid 80åå
- Efter 50åå minskar muskelmängden med 3kg
- Intramuskulärt fett ökar med 50% och intrahepatiskt med 400%
- Insulinresistensen blir dubblerad

Cameron AJ et al; Med J Aust 2003

Projektnamn/Datum

4

© Capio St Görans Sjukhus

Hur stort är obesitasproblemet bland äldre?

- USA: 20% av alla >65 åå har obesitas
- England: 29% av alla 55-65åring har obesitas
- Australien: 25% av alla över 65åå är obesa
- Kina: En ökning från 13% till 27% obesitas/övervikt mellan 1991-2000. de FLESTA var äldre än 65 år

Banks J et al; JAMA 2006
Cameron AJ et al; Med J Aust 2003
Wildman RP et al; Obesity 2008

Projektnamn/Datum

5

© Capio St Görans Sjukhus

Varför blir det fler obesa äldre?

- Bättre medicinsk (och kirurgisk) behandling gör att vi lever längre och är friskare
- Fler obesa överlever också längre och blir således obesa äldre
- Äldre människor är inte lika viktstabila som förut, utan kan öka i vikt mycket sent livet
- Även våra äldre äter för mycket energität mat och rör för lite på sig

Wallace JI et al; J Am Geriatr Soc 1995
Fried LP et al; J Gerontol A Biol Sci Med Sci 2001

Projektnamn/Datum

6

© Capio St Görans Sjukhus

Konsekvenser av obesitas hos äldre

- Ökad mortalitet (dödlighet) och morbiditet (sjuklighet) i obesitasrelaterade tillstånd
- Ökad risk att minska muskelmassa / benmassa
- Prioriteringslistan av sjukdomarna är dock något annorlunda än hos yngre:
  - Nedsatt rörlighet (60% av alla 65-åringar har ledvärk)
  - Nedsatt livskvalitet
  - Typ 2 diabetes
  - Hypertoni
  - Kardiovaskulär sjukdom
  - Sömnapné
  - Cancer (ffa. bröst, tjocktarm, prostata och livmoder)
  - Fettlever
  - Proppbenägenhet

Villareal DT et al; *Obes Res* 2004
Grote M et al; *Musculoskeletal Disord* 2008
Kemsem GO et al; *Clin Geriatr Med* 2005
© Capio St Görans Sjukhus

Projektnamn/Datum

7

Obesitas paradoxen hos äldre

- Äldre har samma risk för sjukdom, men lägre risk för död än yngre obesa
- Upp mot 40% minskad mortalitet hos äldre obesa jämfört med yngre normalviktiga med samma hjärt- kärl sjuklighet
- Minskad mortalitet med 10% vid svår hjärtsvikt med varje 5 BMI enheter
- God bentäthet jämfört med normalviktiga

Orsaker???

- Bättre metabola "reserver"
- Skyddande faktorer i fett

Lavie CJ et al; *J Am Coll Cardiol* 2009
Galal W et al; *Chest* 2008
Fonarow GC et al; *Am Heart J* 2007

Projektnamn/Datum

8

© Capio St Görans Sjukhus

Mortalitet

- Under 70-75åå ökad mortalitet främst pga samma obesitasrelaterade sjukdomar som hos yngre:
  - kardiovaskulär sjukdom, diabetes, sömnapné, cancer
- Över 75 åå ingen ökad mortalitet
- Optimala BMI för äldre är 27-30
- Relativa mortalitets risken är lägre hos äldre än hos yngre vid samma BMI och samma sjukdomspanorama
- U-formad mortalitets kurva, med ökad mortalitet hos underviktiga likvärdigt hos dem med ökande BMI
- Största mortalitetsrisken har underviktiga äldre som tappar i vikt samt obesa äldre som ökar i vikt

Är äldres fettdepåer "bättre" fett än yngres?

Flegal KM et al; *JAMA* 2002
Heiat A et al; *Arch Intern Med* 2001
Cree MG et al; *J Clin Endocrinol Metab* 2004

Projektnamn/Datum

9

© Capio St Görans Sjukhus

Ska vi behandla obesa äldre?

- Även modest viktreduktion (5-10%) kan ge
  - Förbättrad livskvalitet
  - Mindre smärtproblematik
  - Färre diabeteskomplikationer
  - Primär och sekundär prevention av kardiovaskulär sjukdom
- Men också:
  - Ökad mortalitet om ofrivillig viktreduktion
  - Ökad sjuklighet pga minskning av muskel och skelettmassa
  - 47-åringar viktreducerade och dubblade mortalitetsrisken

- Fysisk aktivitet är viktig hörnsten i all obesitasbehandling av äldre

Strandberg TE et al; *Eur Heart J*

Wedick NM et al; *J Am Geriatr Soc* 20002

Taylor CJ et al; *Obes Surg* 2006
© Capio St Görans Sjukhus

Projektnamn/Datum

10

Kan vi verkligen rekommendera viktreduktion för våra äldre obesa?

- Larmdata om viktreduktion hos äldre med misstänkt ökad mortalitet har visat sig dåligt underbyggd
- All ofrivillig viktreduktion är farlig
- Frivillig viktreduktion av obesa äldre med följsjukdomar
- Något ökad mortalitet hos friska äldre obesa som viktreducerade
- Rörelseinskränkning / smärtproblematik har stora vinster
- Reduktion av fettdepåer och ökad muskelmassa minskar mortalitetsrisken
- Ökad fysisk aktivitet minskar benskörhet ger ökad muskelmassa

Underliggande hjärtsjukdom?
Supplement med vitaminer och calcium!

Gregg EW et al; *Ann Intern Med* 2003
Wing RR et al; *Obes Res* 2004
Binder EF et al; *J Am Geriatr Soc* 2002
Villareal DT et al; *Arch Intern Med* 2006

Projektnamn/Datum

11

© Capio St Görans Sjukhus

Läkemedel eller kirurgi som behandling?

- Läkemedel:
  - Sibutramin drogs in pga befarad ökad mortalitet hos sjuka obesa äldre
  - Xenical är lika effektiv hos äldre som hos yngre
- Kirurgi:
  - Något ökad mortalitet hos äldre
  - Något ökad komplikationsrisk
  - Något mindre sjukdomsreduktion jämfört med yngre

Villareal et al; *Am J Clin Nutr* 2005
Miller ME et al; *Menopause Int* 2008

Projektnamn/Datum

12

© Capio St Görans Sjukhus

Sammanfattning

- Äldre med obesitas har sämre livskvalitet och sjukdomsökning
- Mortaliteten och till viss del morbiditet lägre än hos yngre med obesitas
- Viktreduktion hos obesa med följdsjukdomar kan rekommenderas
- Ökad fysisk aktivitet dock viktig framgångsfaktor

...men...

Projektnamn/Datum

13

© Capio St Görans Sjukhus

Prioriteringar då?

Enligt handlingsprogrammet:

- Ju sjukare av sin fetma, desto mer behandlingsresurser?
- Yngre patienter, graviditetsönskan och högt BMI?

Hur ska vi prioritera:

- "Äldre", "jättehögt BMI" och "massor med följdsjukdomar" som gjort "massor" med försök att gå ner i vikt men det är "omöjligt"?

Projektnamn/Datum

14

© Capio St Görans Sjukhus

Projektnamn/Datum

15

© Capio St Görans Sjukhus

Projektnamn/Datum

16

© Capio St Görans Sjukhus

Obesity and OSAS

- 4% all men / 2% all women have OSAS
- 70 % OSAS are obese, Body Mass Index > 30
- 70 % of obese have OSAS

Projektnamn/Datum

17

© Capio St Görans Sjukhus